

גליון 572
שנה י"ב תשפ"ג

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

אילו לא עלינו אלא להעמיד
הצדיק הזה דיינו.

פעם הלכו רבי אליעזר בן הורקנוס ורבי יהושע בן חנניה לרומי, באו למקום אחד אצל יהודי אחד, מכל מאכל שהביא לפניהם הלך תחילה לחדר אחד, ואח"כ הביא לפניהם המאכל, חשדו שמביא את המאכל לפני ע"ז והם אוכלים זבחי מתים, שאלו אותו למה הוא עושה כן? השיב להם שיש לו אב זקן והוא נדר נדר שלא יצא מן החדר עד שיראה חכמי ישראל, אמרו לו שיאמרו לאביו שיבוא לפניהם, כשבא שאלו אותו למה נדרת הנדר? אמר להם אבקשכם שתתפללו על בני שאין לו בנים שיוליד, אמר רבי אליעזר לרבי יהושע שהיה בקיא בכישוף, ראה מה תעשה להסיר הכישוף, כי חשד שכישפו את היהודי, אמר רבי יהושע שיביאו לו זרע פשתן, הביאו לו, הוא זרע את הזרעים על גבי לוח, וצמח מיד פשתן, התחיל לתלוש הפשתן עד שהוציא מכשפה אחת בשערה, אמר לה שתתיר כישוף שעשתה, אמרה שאיננה רוצה להתיר, אמר לה שאם לא תתיר או ימסור אותה למלכות, אמרה שאינה יכולה להתיר, לפי שזרקה את הכישוף לים, גזר רבי יהושע על שר הים ופלטו ליבשה. התפללו עליו שיוליד בן, נולד רבי יהודה בן בתירה, אמרו אילו לא עלינו אלא להעמיד הצדיק הזה דיינו.

(ירושלמי סנהדרין ז' - יג)

פרשת השבוע

ולא תשא עליו חטא (י"ט - י"ז)
פירש"י לא תלבין את פניו ברבים
פעם הגיע הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א לאחת העיירות והתאכסן בביתו של הרב. הרבנית הכינה לכבודו ארוחה טובה. ומרוב טרדה היא שכחה למסור לעוזרת שהיא כדרכה שמה גם היא מלח בקדירה. כשהגישו את המרק ל"חפץ חיים" הוא לא העיר מאומה ואכל את התבשיל עד תומו מבלי כל עקימת שפתים. לעומת זאת, הרב בהגישו את הכף לשפתיו עיקם את פיו, דחה את הקערה לצד והסתכל במבט תמוה על החפץ חיים כיצד הוא לא הרגיש בדבר? תפש את הרב בידו והפציר בו שיאכל את המרק ולא יגלה שהוא מלוח מדי. אני מתאר לי, אמר, שמרוב בהילות מצוות הכנסת אורחים, תיבלה העוזרת את המרק במלח פעמיים. ואם יודע הדבר היא תצטער, והרבנית אף תנוף בה ויבואו לידי מריבה ח"ו. אנו לא נגלה כלל את המקרה וע"י כך נמנע צער ומחלוקת.

קדושים תהיו כי קדוש וגו' (י"ט - ב')
ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה (חולין ז)
מסופר על הרה"ק רבי מאיר שפירא מלובלין זיע"א, שהלך פעם אל יהודי עשיר וקמצן כדי להתרימו למען ישיבתו "חכמי לובלין". לא הועילו כל דיבוריו והפצרותיו, העשיר היה קשה כברול וסירב להשתתף בתרומה. לפני שהרב עזב את ביתו אמר לו הרב: עכשיו נתיישב לי המאמר במסכת חולין "ישראל קדושים הם, יש רוצה ואין לו, ויש שיש לו ואינו רוצה". ולכאורה צריך להבין, מילא מי שרוצה ואין לו, מובן שקוראים לו קדוש, כי מה יעשה אם אין לו, אבל מי שיש לו ואינו רוצה למה יהא נקרא קדוש? אלא חז"ל אומרים (שבת קיח) למה נקרא שמו רבינו הקדוש, שלא הכניס ידו תחת אבנטו. וגם אלה העשירים הקמצנים שיש להם ואינם רוצים, חרדים מאד לא להכניס את ידיהם תחת אבנטם לכיסם, להוציא משם כסף לדברי צדקה.

זמני השבת

זמני יציאת השבת
ירושלים: 7:56 ת"א: 7:59 ר"ת: 8:32

זמני כניסת השבת
פרשת אחרי-קדושים

ירושלים: 6:41 ת"א: 6:57

כשהוא נדהם לחלוטין. כיצד יוכל לשוב לביתו בקור המקפאי בלי מעילו וכובעו? אך חבילת השטרות שבידו המושטת של רבי נפתלי קרצה לו ופיתתה אותו, ועד מהרה נסגרה גם העסקה השנייה. רבי נפתלי צעד לביתו עם שק מלא בצלים ועם פריטי לבוש חדשים בלתי רגילים.

מאוחר יותר באותו יום, הופיע איכר מחוץ לביתו של החוזה. הוא היה לבוש בפרוות בסגנון האיכרים, עם כובע עצום שכיסה את מצחו ואת חלקם העליון של פניו, ועם מגפיים מכוסות בבוץ. בשפת הגויים ובנימה המאפיינת אותם, הוא קרא: "בצלים! בצלים למכירה!" המונוי חסידים הגיעו מכל עבר. כולם רצו לקנות בצלים לכבוד שבת קודש. הם התקבצו סביב מוכר הבצלים וניסו לשאת ולתת אתו, אך הוא סירב להוריד מן המחיר הגבוה מאד שנקב. ואז לפתע פתאום, הכריז כי הוא מפסיק למכור באותו יום. לא עוד בצלים למכירה.

החסידים התחננו בפניו. "אנחנו חייבים להביא ובכל מחיר כמה בצלים לרבי לכבוד שבת קודש! הוא איש דגול וקדוש. אם רק תרשה לנו לקנות לו בצלים, יבואו עליך שפע ברכות." "אם הוא כל כך מיוחד כפי שאתם אומרים, אמכור לו", אמר האיכר, "אך רק אם אוכל למכור לו ישירות, פנים אל פנים." החסידים היו מזועזעים. כיצד יוכלו להביא בפני הרבי טיפוס גס שכוזה? לאחר כמה רגעי בלבול ומבוכה, הבינו שאין להם ברירה. משלחת מיוחדת הובילה את האיכר העמוס בצלים אל ביתו של הרבי.

כשהגיעו, היה החוזה עסוק בצחצוח גביע הקידוש המיוחד שלו כפי שעשה בכל יום שישי לפני השבת. היה זה גביע מיוחד במינו, עשוי זהב טהור, בעל גילופים עדינים ומסובכים המראים אתרים מפורסמים בארץ הקודש, כמו הכותל המערבי, מגדל דוד וחר הזיתים. שמועות רבות סבבו את כוס הקידוש ואת תולדותיה.

יודעי דבר אמרו שה"חוזה" ירש אותה מאחד מגדולי החסידות של הדור הקודם, וכל מי שזכה לברך ולשתות ממנה, ראה ברכה רבה בחייו. אלא שלא קל היה לזכות בחסד זה. ה"חוזה" לא הרשה לאף אחד אחר להשתמש בה או אף לגעת בה. כל השבוע כולו עמדה הכוס בארון נעול עד יום שישי, ואז נהג לצחצחה עד שהבריקה ונצצה על מפת השבת הלבנה.

לחיים, רבי נפתלי! מן הסתם ראוי אתה לשתות מגביע זה בשנה בה אירע סיפורנו, היה חורף קשה מאד, משך שבועות רבים פקדו סערות שלג ורוחות עזות את העיירה לובלין. על הדרכים נערם השלג לגובה כזה שאיש לא יכול היה ללכת כמעט לשום מקום. פירושו של דבר היה, שהאיכרים מהכפרים בסביבה לא יכלו להגיע לעיר עם תוצרתם, ואספקת המזון הלכה ופחתה במהירות.

מוצרי יסוד של האוכל חסרו לחלוטין, וגם פירות וירקות לא היה בנמצא, עד כדי כך שלא היו בצלים למאכלי השבת המסורתיים. עובדה זו הייתה כמעט בלתי אפשרית, שכן בלובלין כמו בקהילות רבות אחרות, המנה הקרויה ביידיש "אייער-מיט-ציבעל, המורכבת מתערובת של ביצים ובצל קצוצים, שנחשבה למרכיב שכמעט אי אפשר בלעדיו ביום שבת קודש. יהודי לובלין זכרו מקרים שבהם לא היה בשר או דגים, אך מי שמע על מחסור חמור בבצלים?

בבית הצדיק המפורסם, ה"חוזה" הקדוש מלובלין זיע"א, שררה מצוקה מיוחדת. אחרי הכל, מנהגי החסידות מייחסים חשיבות רבה לסלט פשוט זה. הם ניסו להשיג כמה בצלים בכל דרך אפשרית, אך מאמצייהם עלו בתוהו. מישהו אפילו הצליח לפלס דרכו בין ערימות השלג עד חוותיהם של כמה מאיכרי הסביבה, אך גם להם לא היו בצלים.

בערב שבת קודש בבוקר, הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ זיע"א (יומא דהילולא י"א אייר), אחד מתלמידיו הגדולים של ה"חוזה", קם השכם בבוקר כהרגלו, כדי לצאת לבית הכנסת של הרבי ולשפוך לבו בתפילה לבוראו. בדרכו הביתה עבר דרך כיכר השוק ושם נתקל במפתיע באיכר שהיה לו שק מלא בצלים. "הו!" אמר לעצמו רבי נפתלי, ורעיון נועז עלה במחשבתו. "זו בדיוק ההזדמנות לה חיכיתי, ברוך השם".

הוא ניגש לגוי והציע לו לקנות את השק כולו. האיכר ידע היטב את ערכה של סחורתו היקרה וציפה לעשות רווח נאה ממכירתה. לא זו העת לפשרות והנחות! הוא נקב בסכום גבוה במיוחד. להפתעתו הרבה, הסכים רבי נפתלי מיד ונתן לו את כל הכסף שדרש. אך לא היה קץ להפתעות. "אני רוצה לקנות גם את מעיל הפרווה שלך ואת כובעך", הוסיף רבי נפתלי. האיכר בקושי האמין למשמע אוזניו. הוא סירב לבקשה

משל ונמשל

חבל שנזכרתי לברוח רק עכשיו

קבוצת ציידים כמעט הצליחו לתפוס שועל בלב היער, השועל שראה כי כלתה אליו הרעה, החליט להעמיד פני מת ושכב על הקרקע בלי לזוז וקיווה שהציידים יעזבו אותו לנפשו. אולם לציידים היו חשבון אחר אחר אתו לגמרי, והשועל נחרד לשמוע כי אחד הציידים מתכוון לחתוך את זנבו, ומכיון שהבין כי אם חייו יקרים לו עליו לסבול את היסורים הללו באהבה, ולא לזוז בכלל על אף הכאבים הגדולים שיסבול מהחיתוך. אולם אם סבור היה שבכך תם, הענין טעה מאד, כי הוא שומע ציד אחר שאומר, כי כעת הוא עומד לעקור אחד משיניו, ושוב סבל השועל את יסוריו בדממה, ובלית ברירה הבין כי אם ברצונו להיוותר בחיים ולהציל את נפשו, עליו לשתף פעולה וכן גם עשה לאחר שעקרו ממנו את השן, הוא שומע פתאום על המשך התוכנית כי עכשיו מתכוון צייד אחר להפשיט את עורו, ועכשיו הבין כי כעת מדובר במוות ודאי, ולכן קפץ והתחיל לרוץ, ועד שהציידים רצו לעשות לו משהו כבר היה הרחק משם בתוך היער. אמר השועל לעצמו חבל שנזכרתי לברוח רק אחרי שאיבדתי את הזנב ואת השן, לו הייתי עושה כן לכתחילה היו הללו עדיין בי.

והנמשל כאשר רוצים לעורר את האדם מן השמים, שולחים לו יסורים לסביבת החברים שלו, אם אינו מתעורר מזה, מגיעים היסורים עד אליו תחילה בדברים קטנים, ואם אינו שומע מגיעים אליו היסורים הקשים. לבסוף לא תהיה לו ברירה וישוב בתשובה שלימה, ואם כך כדאי לו לעשות ואת לפני שהוא מאבד את הדברים היקרים לו.

(ילקוט מעם לועז שמות תת"ד)

כשהביאו החסידים את הגוי עם שק הבצלים שלו, הבין הצדיק מיד את הסיבה לכך. "כמה אתה רוצה בעד הבצלים שלך?" שאל את האיכר, "רק רגע, לא כל כך מהר", השיב האיכר בגסות והרים ידו כאילו רצה לדחות את הצעתו של הרבי. "אני קופא מקור. אני זקוק למשקה הגון כדי לחמם את גופי ואת נפשי". היה ברור שלא חשב על כוס תה דווקא. ה"חווה" הורה למשרתו לתת לאיש כוס יי"ש, ובמהרה הונחה לפני האיכר כוס משקה חריף גדושה עד שפתה. זה הכל?" קרא האיכר כנעלב. "רק הכוס הקטנה הזו?" תנו לו את כל הבקבוק והניחו לו לעשות כחפצו", אמר ה"חווה" והפנה את גבו. כעת נראה מוכר הבצלים כמי שנעלב עלבון עמוק. "מה! אתם חושבים שאני שתיין?" צעד בכעס. "אני אראה לכם! אני אלך הביתה ולא אמכור לכם כלום!" הוא קשר את השק והיטיב את מעילו כאילו עמד לעזוב.

החסידים מיהרו לנסות להרגיעו כשהם ממלמלים בדאגה מילות פיוס. לבסוף נרגע וחיין. "אני אגיד לכם מה", הוא אמר, בהצביעו על גביע הזהב הנוצץ שעל השולחן. "אמכור לך את הבצלים שלי אך ורק אם הרבי ימלא את הגביע הזה במשקה ויתן לי לשתות ממנו." החסידים נסוגו לאחור, המומים. איש לא העז לשתות מגביע הקידוש הזה מלבד החווה עצמו. האם איכר ערל ושתוי זה ישתה את הטיפה המרה שלו מתוך הגביע המקודש? הם הציעו לו כוסות וספלים אחרים, גדולים יותר, לחוד או ביחד, אך הוא התעקש. "כמו שאמרתי לכם, רק מן הגביע הזה. אחרת אלך הביתה."

הם ניסו שוב להניאו מכך, אך כלום לא עזר. הוא פשוט סירב. בידיים רועדות ובלב כבד מילא ה"חווה" בעצמו את הגביע היקר במשקה החריף, ובמשיכת כתפיים נואשת נתן אותו בידי האיכר. זה הרימו בידו הימנית, צמצם את עיניו ובריכוז וכוונה גדולים קרא, "ברוך אתה... שהכל נהיה בדברו." ההפתעה היתה גדולה, הדיבור נעתק מפי כולם. רק ה"חווה" הקדוש, אחרי שנעץ מבטו לרגע באיש, קלט מה התרחש. חיוך רחב התפשט על פניו. "לחיים, רבי נפתלי! אתה כל כך פיקח, מן הסתם ראוי אתה לשתות מגביע זה... לחיים!"

צ'ין אדם לחברו

לחשוב על הזולת ביום שמחתו

מסופר על הרה"ק רבי חיים שמואלביץ זיע"א ראש ישיבת מיר, שביום חתונת בנו הצעיר בשעה שהכל עמדו לנסוע לחתונה, קרא אליו רבי חיים את אחד מתלמידי הישיבה, שהיה בחור מבוגר שהשתהה בשידוכים, שעה ארוכה ישב והדריך את הבחור בעניינים שונים הקשורים לנושא, בחוץ המתינה המונית והרב זצ"ל עסק בשלו, היום אני מחתן את בני הצעיר סח לבחור, שמחתי גדולה וחשבתי בלבי עם מי ביום הזה אני יכול לחלק את השמחה בהובילי בן לחופה, על מי אני צריך לחשוב? אני חושב עליך.

איך יחיה האדם בלי מתן צדקה

מסופר על אדם עשיר שבא אל הרה"ק רבי יעקב מראדזימין זיע"א וטען: אני עיף ממתן צדקה, אני נותן צדקה וחוזר ונותן ואין לדבר סוף. חיך רבי יעקב ואמר: ולאכול אינך עיף? אתה אוכל, חוזר ואוכל ואין לדבר סוף. איך יחיה האדם בלי אוכל? ענה העשיר. ואיך יחיה האדם בלי שיתן צדקה? החזירו הרבי.

אחדות עם ישראל

מסופר: פעם נפגשו בעיה"ק תובב"א, הרה"ק מטשעבין זיע"א עם הרה"ק רבי איסר זלמן מלצר זיע"א, ואמר רבי איסר ולמן להרב מטשעבין: "טשעבינער רב, הריני מקבל על עצמי לפתור כל השאלות ההלכתיות שאפשר שיתעוררו בעת קבלת פני משיח צדקנו, כגון הלכות טומאה וטהרה במקום המקדש, דיני הקרבנות והכהונה וכו', הכל אני מקבל עלי בעזהשי"ת לפסוק על פי

הלכה, ואתם תקבלו על עצמכם, לאחד את כלל ישראל שיוכלו לקבל פני משיח צדקנו" ענה הרב מטשעבין: "מר הוא חכם גדול, את הדבר הקל לקח לעצמו, והדבר הקשה ביותר השאיר לך".

למנוע גזל דרבים

מסופר על הרה"ק ה"חזון איש" זיע"א, שנסע פעם לשמחה של אחד ממקורביו. לאחר השמחה נאלץ החזון איש להמתין לרכב שיבוא ויחזירו לביתו. הוא עמד על המדרכה סמוך לאולם השמחה, ויהודי הביא כיסא והציע שישב עליו, עד שיגיע הרכב. סירב ה"חזון איש" לשבת בנימוק, שאם ישב שם זה יגרום לעוברים והשבים לעקוף את המדרכה, וזה גזל דרבים.

להימנע מלכעוס בערב שבת

פעם נסע הרה"ק ה"בית אהרן" מקארלין זיע"א יחד עם בנו הרה"ק רבי אשר זיע"א בדרך, והגיעו לעיר בערב שבת לפנות בוקר, וראו את העשן המיתמר מארובות התנורים מבתי היהודים, שנהגו לאפות לפנות בוקר את החלות לכבוד שבת קודש, ושאל את בנו: דו ועהסט מיין קינד די מלאכים היוצאים מתוך הארובות, והוסיף ואמר הבית אהרן: זיי וואלטין גיקענט צוקומען צו די גרעסטע מדרגות פון די הכנה וואס זיי ארבעטען אויף שבת, נאר דער "ירגון" איס אלעס מבטל. (יכולים הם להגיע לידי מדרגות הכי נשגבות ע"י ההכנה שעושים לכבוד שבת, אלא שה"ירגון" - הרגון והכעס, מבטל הכל.

תלולא דצדקיא

יום שבת ח' אייר

הרה"ק רבי ירחמיאל משידלאבצא ב"ר יעקב יצחק מפרשיסחא (תקצ"ט)

יום ראשון ט' אייר

רבי אביגדור קרא ב"ר יצחק (בעל הקנה-קצ"ט)

יום שני י' אייר

הרה"ק רבי מאיר מרגלית ב"ר צבי הירש (תלמיד

הבעש"ט - מאיר נתיבים - תק"נ)

הרה"ק רבי משה מזויהעל ב"ר יחיאל מיכל מזולאטשוב (תקצ"א)

הרה"ק רבי דוד מטאלנא ב"ר מרדכי

מטשענבול (תרמ"ב)

הרה"ק רבי הלל מקאלמא ב"ר ברוך בענדט (תרנ"א)

הרה"ק רבי יוסף תאומים ב"ר מאיר (פרי מגדים -

תקנ"ב)

יום שלישי י"א אייר

הרה"ק רבי יצחק מראדויל ב"ר יחיאל מיכל

מזולאטשוב (תקפ"ה)

הרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ב"ר מנחם מענדל (תקפ"ז)

הרה"ק רבי יהודה צבי מסרעטין ב"ר שמואל זנוויל

(תר"ה)

יום רביעי י"ב אייר

הרה"ק רבי משה זרח איידליץ ב"ר מאיר

(אור לישרים - תקט"ו)

הרה"ק רבי ישעי' מייאנוב (תלמיד הבעש"ט -

צוואת הריב"ש - תקנ"ד)

יום שישי י"ד אייר

הרה"ק רבי יהודה לייב מזאלקילקוב ב"ר משה

(ליקוטי מהרי"ל - תקפ"ו)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

עצונה הלכות

מאת הרה"ג נמליאל הכהן רבטובין שליט"א
מח"ס "גם אני אודך" רמזים יוסף התרים על המעשים.

המפסיק ממשנתו (א)

א) כל הפוסק מדברי תורה, ועוסק בדברי שיחה, מאכילין אותו גחלי רתמים. (חגיגה דף י"ב ע"ב. וא"י הגה"צ רבי לוי רבינוביץ זצ"ל, בעל ה"מעדני

השלחן", אמר שצריך לדעת שבגן עדן אין גחלי רתמים, זאת אומרת שאוכל הגחלי רתמים בגיהנום רח"ל)

ב) המהלך בדרך ושונה, ומפסיק ממשנתו, ואומר, מה נאה אילן זה, ומה נאה ניר זה, מעלה עליו הכתוב כאילו מתחייב בנפשו. (אבות פ"ג, מ"ז)

ג) האיסור להפסיק ממשנתו הוא דווקא שפוסק באמצע הענין. (שער הציצין סימן רפ"ה, ס"ק י"א, ובהגהות היעב"ץ על מס' מועד קטן, דף ט' ע"א)

ד) לכתחילה יחמיר בכל מה דאפשר שלא ידבר שום דיבור חול עד גמר לימודו בשעה שקבע ללימוד. (יוסף אומץ, [יוזפא] עמוד רס"ח)

ה) מותר להפסיק באמצע הלימוד להינפש, אם הוא צריך לכך, כדי שיוכל להמשיך ללמוד. (כבוד התורה, עמוד ל"ד, סעיף י"א)

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ

הרה"ק רבי משה מזויהעל זיע"א
ב"ר יחיאל מיכל מזולאטשוב זיע"א
נלב"ע י' אייר תנצב"ה

לע"נ

הרה"ק רבי הלל מקאלמא זיע"א
ב"ר ברוך בענדט זיע"א
נלב"ע י' אייר תנצב"ה